

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาสาสมัครเป็นบุคคลที่ทำงานด้านบริการโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความตั้งใจจริง มีความหวังโยนในเพื่อนมนุษย์ ซึ่งกล่าวได้ว่า อาสาสมัครไม่ได้มีลักษณะเป็นวิชาชีพ เพราะจากลักษณะและองค์ประกอบของวิชาชีพนั้น อาสาสมัครยังขาดองค์ประกอบที่สำคัญคือ กฎหมายรองรับความเป็นวิชาชีพ และงานอาสาสมัครเป็นงานที่ไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนอะไร ไม่ใช่ผู้มีวิชาชีพในเรื่องนั้น โดยเฉพาะอาสาสมัครให้บริการโดยตรงแต่อยู่ในขอบเขตจำกัด ซึ่งต่างกับผู้มีวิชาชีพโดยตรง ซึ่งสามารถให้บริการโดยตรงได้มากกว่า พร้อมทั้งไม่มีหน่วยใดมาดูแลพฤติกรรมของอาสาสมัครโดยตรง นอกจากสมาคมหรือองค์กรด้วยตนเองเป็นผู้คอยดูแล ซึ่งไม่มีอำนาจในการบังคับได้เต็มที่ อย่างไรก็ตาม สมาคม ชมรม องค์กร จะมีบทบาทในการถ่ายทอดจริยธรรมให้แก่อาสาสมัครในองค์กรนั้น ๆ (สรารุณี บุญสร้าง, 2557, หน้า 16) โดยสมาคมเป็นการรวมของบุคคลหลายคน เพื่อร่วมกันประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์อันเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวม โดยไม่หวังผลกำไร (มงคลรัตน์ ปิยะนันท์, 2551, หน้า 53) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 78 บัญญัติความหมายของ สมาคมไว้ว่าการก่อตั้งสมาคมเพื่อกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันและมิใช่เป็นการหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ต้องมีข้อบังคับและจดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ แสดงให้เห็นว่าการก่อตั้งสมาคมจะมีลักษณะ คือ 1) เป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคล 2) เพื่อกระทำการใด ๆ เป็นการต่อเนื่องไม่ใช่ทำกันเพียงชั่วคราวแล้วเลิกไป 3) เป็นแนวทางปฏิบัติ และ 4) ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (สมภพ ผ่องสว่าง, 2555, หน้า 8)

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นการปฏิบัติงานเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาทุกข์ยากเดือดร้อนจากภัยด้านต่าง ๆ เช่น สาธารณภัย อุทกภัย วาตภัย อุบัติภัยและภัยจากอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นลักษณะงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถือเป็นงานด้านสวัสดิการสังคมด้านหนึ่งเพราะเป็นกิจกรรมที่จัดตั้งและดำเนินการโดยหน่วยงานที่ของรัฐบาลและเอกชน เพื่อป้องกันและขจัดปัญหาสังคม ปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่มและชุมชนและเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้บุคลากร นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาย เช่น แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย นักการศึกษา วิศวกร นักบริหาร นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ช่วยนักวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นผู้บาดเจ็บต้องการผู้ช่วยเหลือ ซึ่งในการช่วยเหลือ

ขึ้นพื้นฐานที่ถูกต้องและนำส่งโรงพยาบาลได้รวดเร็วและปลอดภัย แต่ในปัจจุบันพบว่า การช่วยเหลือผู้ประสบเหตุ ณ จุดเกิดเหตุและการนำส่งโรงพยาบาลผู้บาดเจ็บมักถูกละเลยในการช่วยเหลือจากประชาชนอันเนื่องมาจากประชาชนอาจมีความกลัวต้องตกเป็นผู้ต้องหา เสียเวลา ต้องมาเป็นพยานและถ้าผู้บาดเจ็บมีอาการรุนแรง ผู้พบเห็นเหตุการณ์อาจจะกลัวผู้บาดเจ็บจะตายในรถของตนเอง แต่จะช่วยเหลือโดยการโทรศัพท์แจ้งตำรวจให้รับทราบ ตำรวจจะดำเนินการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลให้ออกไปช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุ แต่มีเพียงร้อยละ 11 เท่านั้นที่ได้รับการช่วยเหลือและรับนำส่งโรงพยาบาลโดยหน่วยรถพยาบาลฉุกเฉิน (การพิทักษ์วงศวานิช, 2551, หน้า 2)

สมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษายเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริการสาธารณะ ช่วยเหลือองค์กรการกุศลภาคเอกชนมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนและผู้ประสบภัยต่าง ๆ ที่เกิดจากอุบัติเหตุ อุทกภัย วาตภัย และอัคคีภัย ซึ่งการทำงานและการให้ความช่วยเหลือประชาชนและผู้ประสบเหตุ โดยไม่มีการแบ่งสัญชาติ ศาสนาชั้นวรรณะ และการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและผู้ประสบภัยทุกครั้งที่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเราจะช่วยด้วยความเต็มใจโดยมิได้หวังผลตอบแทนหรือทรัพย์สินเงินทองใด ๆ ทั้งสิ้นและในหน่วยงานของทางสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษามีการเตรียมความพร้อมในด้านการบริการประชาชนและผู้ประสบเหตุอยู่ตลอดเวลา มีอุปกรณ์และยานพาหนะ เช่น รถกู้ภัย รถพยาบาล รถดับเพลิง อุปกรณ์กำเนิดไฟฟ้า อุปกรณ์เครื่องตัดถ่าง อุปกรณ์ดับเพลิง อุปกรณ์กู้ภัยทางบกและทางน้ำ พร้อมทั้งกำลังพลของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยประจำจุดและเขตรับผิดชอบออกปฏิบัติภารกิจคอยอำนวยความสะดวกและคอยให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง (สมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยา, 2561, หน้า 1) แต่อย่างไรก็ตามยังเกิดปัญหาบางประการในการดำเนินงานของสมาคม ทำให้ในบางครั้งเกิดการดำเนินงานที่ล่าช้า ไม่ทันเวลา การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานดังกล่าวมีทั้งปัจจัยและสถานการณ์ภายในและภายนอก ที่ขัดขวางการปฏิบัติงาน ทำให้มีผลกระทบต่อการทำงานในทางลบหรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบด้วยปัญหา 4 ด้านคือ ปัญหาด้านการจัดการองค์กร ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ และปัญหาด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ (สราวุฒินุญสร้าง, 2557, หน้า 5)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวถือเป็น

ส่วนหนึ่งที่สนับสนุนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจในการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ นอกจากนี้ในปัจจุบันต้องยอมรับว่าเกี่ยวข้องกับคนในสังคม เพราะหากผู้ที่เข้ามาช่วยเหลือผู้บาดเจ็บไม่มีความรู้ที่ดีพอหรือไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน ผลกระทบก็จะตกอยู่กับตัวผู้บาดเจ็บเอง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุในการจราจรทางบกและงานกู้ภัยต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น อันจะเป็นผลดีกับการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมงานสืบสวนและชีวิตของผู้ประสบภัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทำให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งมีความสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจในการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ และสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุในการจราจรทางบก และงานกู้ภัยต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น อันจะเป็นผลดีกับการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรม งานสืบสวนและชีวิตของผู้ประสบภัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยา รวมใจ หน่วยกู้ภัยอยุธยาในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 895 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยา รวมใจ หน่วยกู้ภัยอยุธยาในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 277 คน โดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณิทราบจำนวนประชากรของ ยามาเน (Yamane, 1973, p.125) ที่ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบ โควตา (Quota sampling) จากจุดบริการ 5 จุด ได้แก่ 1) จุดเมือง จำนวน 55 คน 2) จุดนคร จำนวน 55 คน 3) จุดอโยธยา (รหัส 3) จำนวน 56 คน 4) จุดอโยธยา (รหัส 4) จำนวน 56 คน และ 5) จุดรุ่งเจริญ จำนวน 55 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การฝึกอบรม และประสบการณ์การเป็นอาสาสมัครกู้ภัย

2.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยา รวมใจ หน่วยกู้ภัยอยุธยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

3. ระยะเวลา

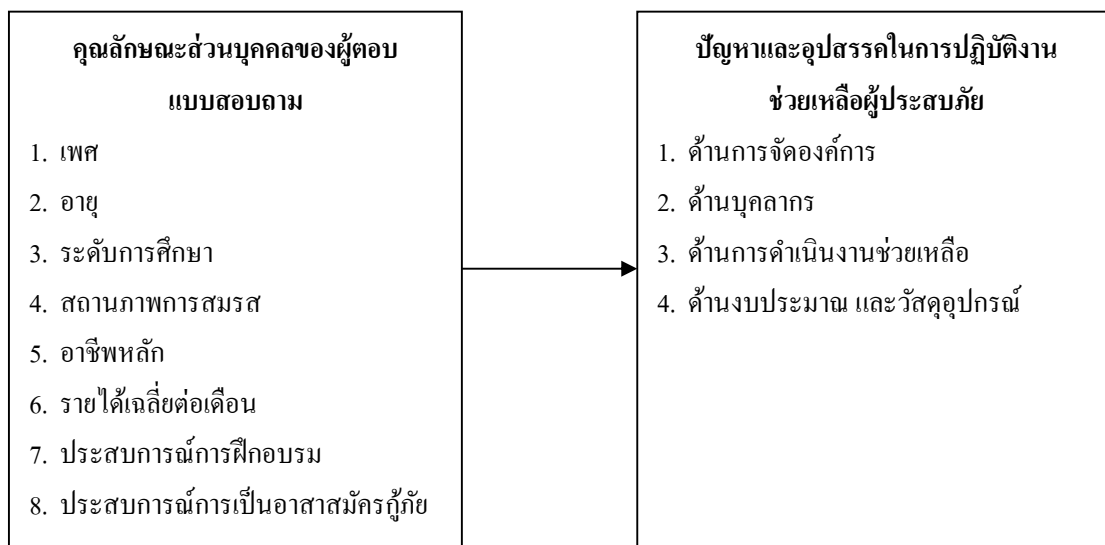
ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มีนาคม - 31 เมษายน พ.ศ. 2562

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยา รวมใจ หน่วยกู้ภัยอยุธยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามแนวคิดของ กำธร พิทักษ์วงศ์วานิช (2551, หน้า 121); ชัยวัฒน์ สวัสดิเวช (2553, หน้า 116); ธีรรัตน์ รวยอบกลิ่น (2553, หน้า 78) และ สราวุฒิ บุญสร้าง (2557, หน้า 87) แสดงดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย หมายถึง สภาพการณ์ที่ขัดขวางจนเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือไม่เกิดความสำเร็จ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดองค์การ ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ และ ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามประเภทประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ด้านการจัดองค์การ หมายถึง ปัญหาระหว่างการดำเนินงานในประเด็น ไม่ได้มอบอำนาจการตัดสินใจ ไม่ได้รับทราบรายละเอียด เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การกระจายข้อมูลข่าวสารภายในหน่วยงาน และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าเขตและกรรมการเขตไม่เป็นที่ยอมรับ

ด้านบุคลากร หมายถึง ปัญหาระหว่างการดำเนินงานในประเด็น อาสาสมัครกู้ภัยยังขาดความรู้ และทักษะในการประเมินอาการและช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน และขาดการทำงานเป็นทีม

ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ หมายถึง ปัญหาระหว่างการดำเนินงานในประเด็น ขาดการประสานงาน ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือจากหน่วยงานภายนอก มีการ

แข่งขันในการดำเนินการกู้ภัยระหว่างสมาคมกับหน่วยงานอื่น ปัญหาการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน การติดต่อสื่อสารประสานงานระหว่าง อาสาสมัครกู้ภัยกับ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ อาสาสมัครกู้ภัยยังขาดความชำนาญในเรื่องของเส้นทาง

ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง ปัญหาระหว่างการดำเนินงานในประเด็นสมาคมไม่มีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์กู้ภัย และปฐมพยาบาล ขาดงบประมาณในการซ่อมแซมอุปกรณ์กู้ภัยและปฐมพยาบาล ยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีสภาพที่เก่าและไม่ปลอดภัย และอาสาสมัครยังขาดเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัย หมายถึง บุคคลที่สมัครใจทำงานในสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยา ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การฝึกอบรม และประสบการณ์การเป็นเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัย

สมมติฐานการวิจัย

เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การฝึกอบรม และประสบการณ์การเป็นเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัย ต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอุรุษารวมใจ หน่วยกู้ภัยอุรุษยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. สามารถนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีศักยภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น